

Ilmastokeskustelu mediassa 2017–2020

Julkisuusanalyysi

Retriever

Aineiston kuvaus

Tämä analyysi perustuu Retrieverin mediaseurannan kautta kerättyyn toimituksellisen median aineistoon ajalla 1.1.2017–30.11.2020. Aineistokantana käytettiin kaikkia kotimaisia toimituksellisia verkko-, printti- ja radio- ja TV-medioita Retrieverin lähdekannan mukaan.

Ilmastokeskusteluun liittyvä media-aineisto haettiin teemaan liittyvillä hakusanoilla suomeksi ja ruotsiksi kattaen termit ilmastonmuutos, kasvihuoneilmiö, ilmaston lämpeneminen, ilmastotavoitteet, ilmastoinnovaatio, ilmastotutkimus, ilmastopimimus, ilmastokeskustelu, ilmastoraportti, ilmastopaneeli, ilmastohuippukokous, ilmastovaikutus, ilmastokompensaatio ja hiilineutraali tai ilmastoalkuinen sana muutoksen, tavoitteiden, tutkimuksen, päästöjen, kompensaation, lämpenemisen, vaikutuksen, ekosysteemin tai kestävän kehityksen yhteydessä. Haku kattoi sanojen taivutusmuodot. Aineiston kokonaismäärä on 183 028 artikkelia.

Sisältö

Johdanto	3
Ilmastokeskustelun määrä ja julkisuuspiikit 2017–2020	4
Eniten artikkeleita kirjoittaneet mediat	6
Eniten mainintoja saaneet henkilöt vuonna 2020	7
Jaetuimmat sosiaalisessa mediassa 2017–2020	9
Koronautisoinnin vaikutukset	11
Kalifornian maastopalot	12

Ilmastokeskustelu toimituksellisessa mediassa 2017–2020

Ilmastokeskustelu on kasvanut voimakkaasti kotimaisessa toimituksellisessa mediassa viimeisten vuosien aikana.

Hallitustenvälisen ilmastomuutospaneeli IPCC:n lokakuussa 2018 julkaisema erikoisraportti ilmaston lämpenemisestä oli käännekohta, joka nosti ilmastokeskustelun uudelle tasolle. Vuoden sisällä muutamasta tuhannesta kuukausittaisesta maininnasta hypättiin yli 6000:een. Lokakuun 2017 ja lokakuun 2018 välillä kasvua oli 220 % eli uutisoinnin määrä yli kolminkertaistui.

Keskustelua kiihdytti tulevana keväänä myös vuoden 2019 eduskuntavaalit, joita paikoin nimitettiin ilmastovaaleiksi.

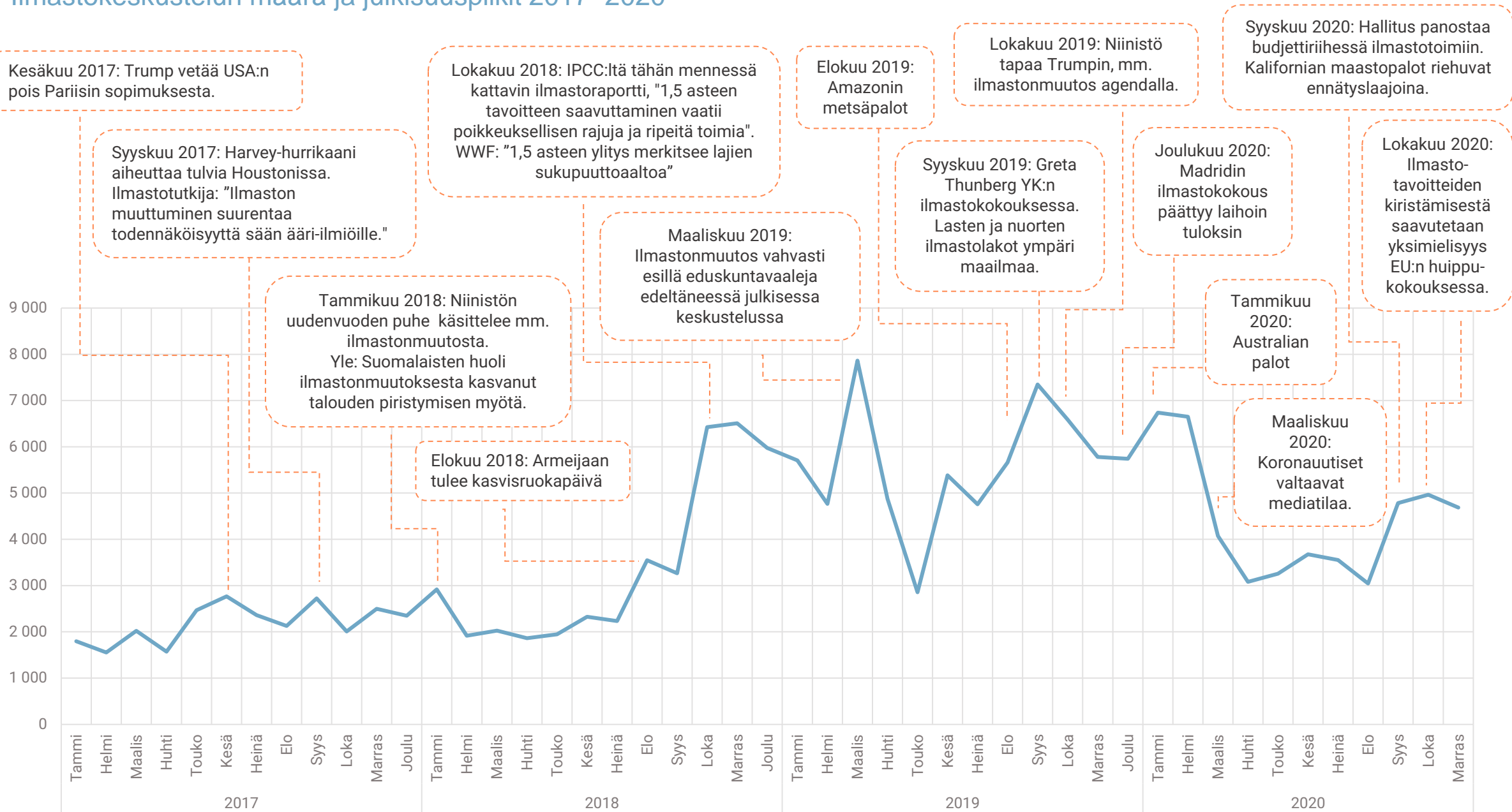
Syksyllä 2019 nuoret ottivat hallitsevaa asemaa uutisoinnissa, kun Greta Thunberg nousi julkisuuteen Atlantin yli purjehtimisellaan sekä puheellaan YK:n ilmastokokouksessa. Pian lapset ja nuoret lakkoilivat ilmaston puolesta niin maailmalla kuin Suomessa.

Ilmastomuutosta liitetään kasvavassa määrin myös muihin luonnonilmiöihin, kuten metsä- ja maastopaloihin niin Amazonin sademetsissä, Australiassa kuin Kaliforniassa. Esimerkiksi Kalifornian paloja pidettiin vuonna 2017 lähes erillisenä ilmiönä ilmastomuutoksesta, kun ilmastomuutos mainittiin 5 prosentissa paloista kertovista artikkeleista. Vuonna 2020 vastaava osuus oli jo 45 prosenttia.

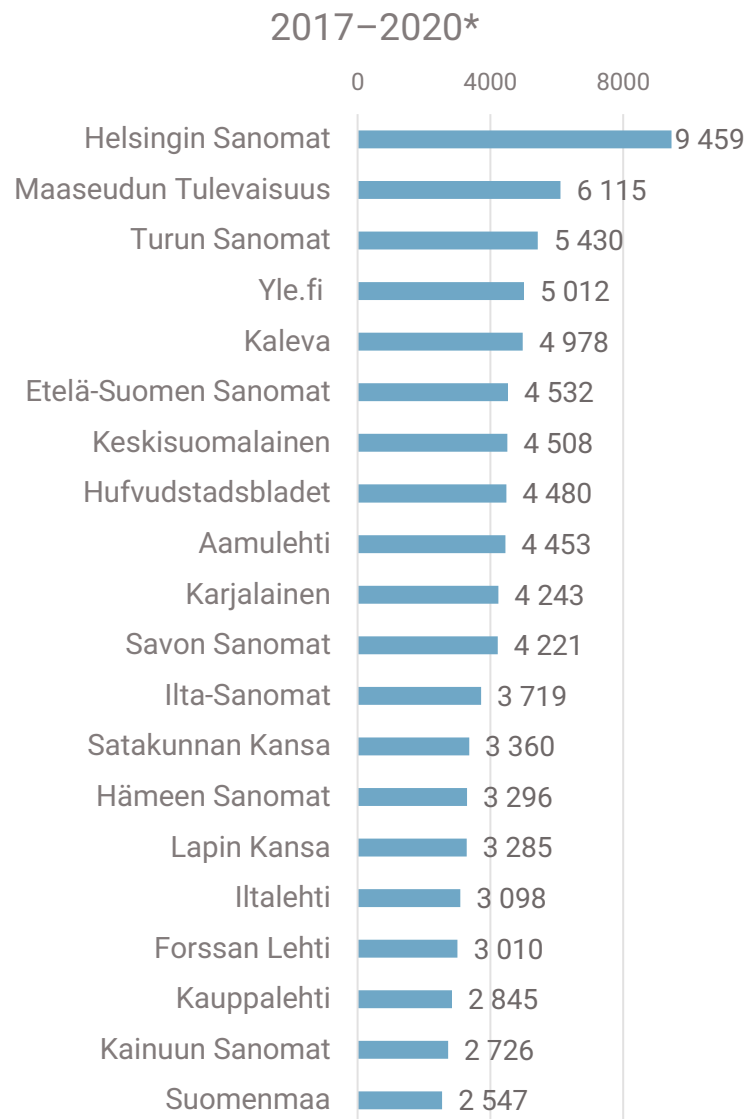
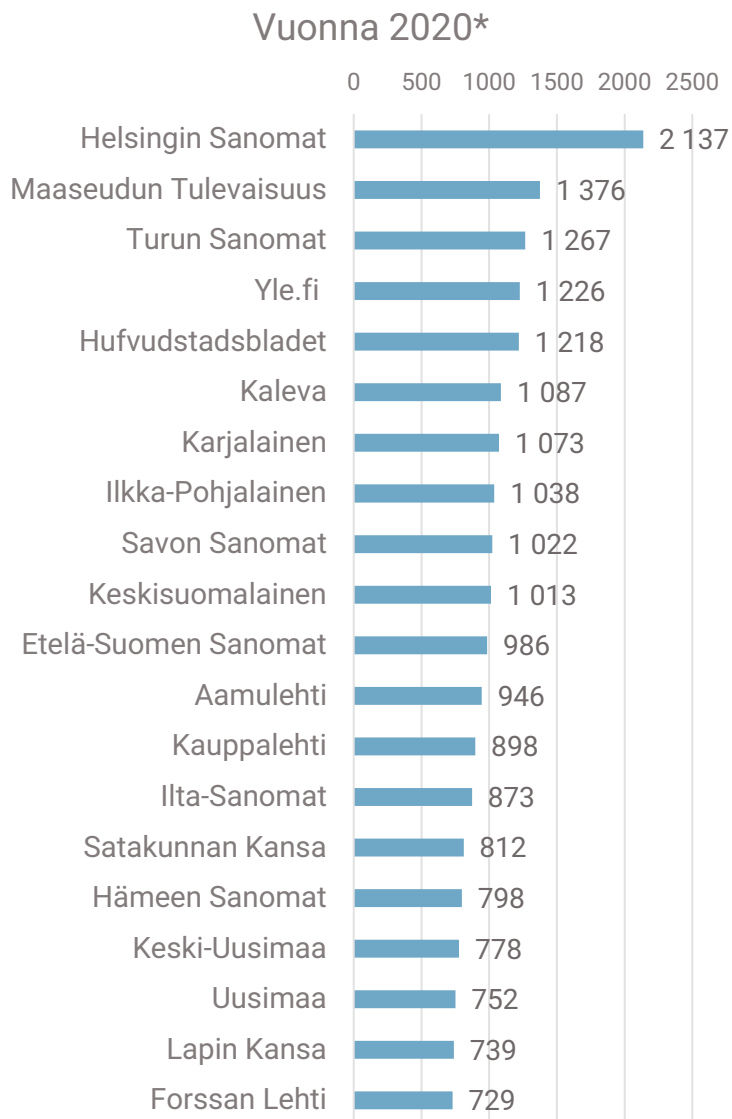
Maaliskuussa 2020 koronapandemia mullisti mediakeskustelun painopisteet. Kuukausien ajan toimituksellisen median artikkeleista jopa yli puolet mainitsivat koronan tavalla tai toisella – syöden mediatilaa muilta kysymyksiltä, myös ilmastomuutokselta.

Tänä syksynä ilmastouutisointi on taas toipumaan päin koronavirustilanteen jatkumisesta huolimatta. Riittävätkö toimmme ilmastomuutoksen hillitsemiseksi? Sitä jäävät seuraamaan niin toimitukset kuin lukijat.

Ilmastokeskustelun määrä ja julkisuuspiikit 2017–2020

Ilmastouutisoinnin kärkipaikoilla

*Tarkastelu päättyy 30.11.2020

Maakuntamedioilla vahva rooli

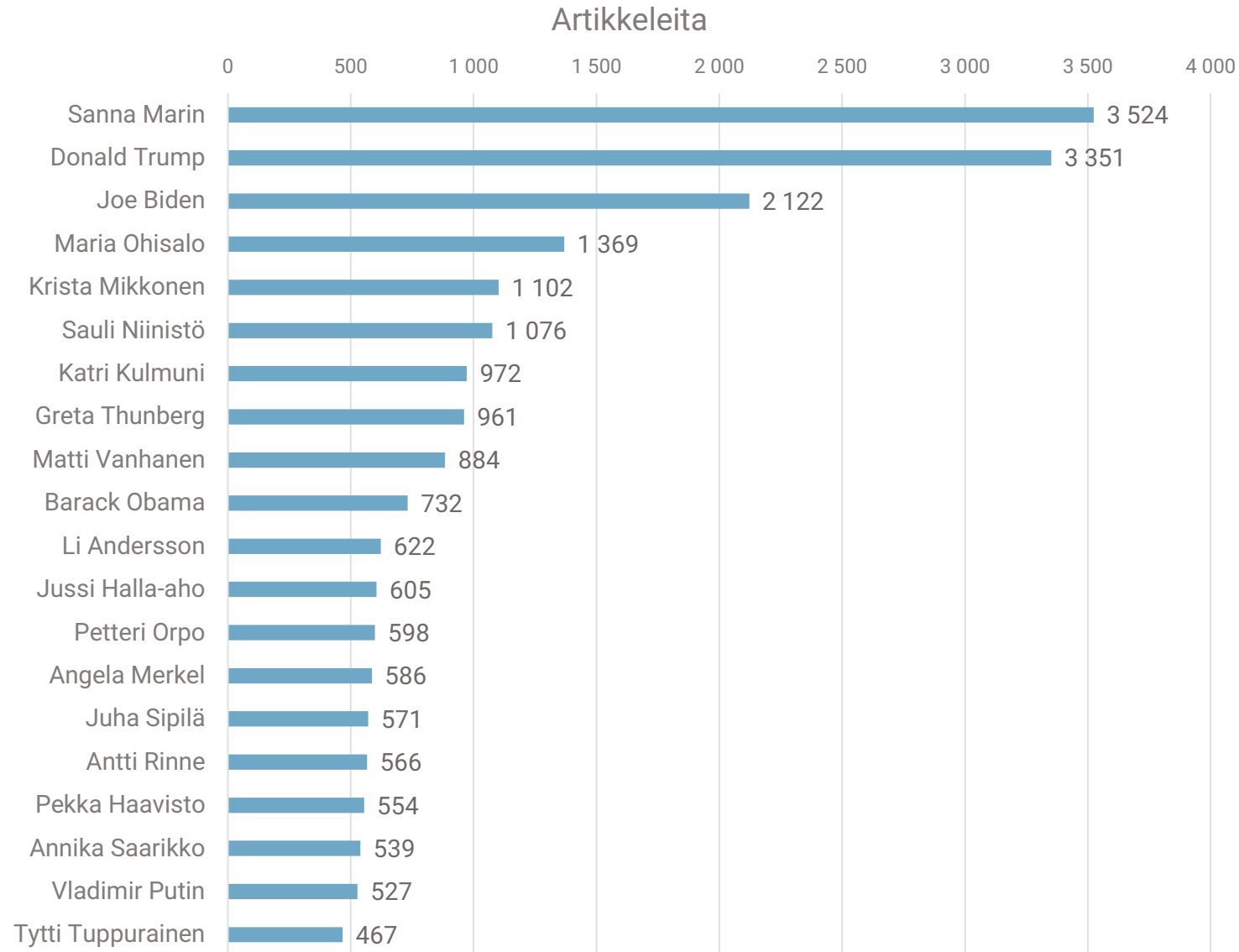
Aktiivisimmin ilmastosta uutisoineiden medioiden top 20 -listaa hallitsevat maakuntamediat, joilla on selkeästi vahva rooli keskustelun ylläpitäjinä.

Selkeästi eniten ilmastoteemoja mainitsevia juttuja on kuitenkin tuottanut Helsingin Sanomat. Taustalla on valinta panostaa ilmastouutisointiin, olihan HS:llä vuonna 2019 myös teemalle oma kirjeenvaihtaja, ilmastokirjeenvaihtaja. Ilmastokirjeenvaihtajan tehtävän perustamiseen vaikuttivat myös lukijoiden toiveet teemoista, joista he halusivat lukea.

Maaseudun Tulevaisuuden sijoittumista toiseksi voidaan pitää erityisen merkittävänä, kun huomioidaan että lehti ilmestyy painettuna vain kolmesti viikossa. Tätä toki selittää myös maa- ja metsätalouden ja ilmastomuutokset välinen suhde, josta Maaseudun Tulevaisuus aktiivisesti uutisoi.

Ylen osalta on hyvä huomioida että neljännen sijan toivat pelkät verkkouutiset, kun sanomalehdillä mukana on niin painettu lehti kuin verkkouutiset. Ylen radio- ja TV-lähetys on tilastoitu omina medialähteinään. Toisaalta kun katsotaan eniten sosiaaliseen mediaan jaettuja verkkoartikkeleita, ovat Ylen verkkouutiset levinneet kaikista laajimmalle (ks. s. 9), mikä lisää Ylen uutisoinnin merkitystä.

Eniten mainintoja saaneet henkilöt vuonna 2020*

*Tarkastelu päättyy 30.11.2020

Poliitikot hallitsevat ilmastouutisointia

Kuten yhteiskunnallisissa aiheissa yleensäkin, ilmastouutisoinnissa kärkisijoja näkyvimmissä henkilöissä pitävät poliitikot. Näkyvillä ovat olleet etenkin kotimaiset ministerit, puoluejohtajat, tasavallan presidentti sekä muita valtakunnan kärkipoliitikkoja.

Amerikkalaisia poliitikoita näkyy top 10:ssä peräti kolme: Trump, Biden ja Obama. Ulkomaalaisista poliittisista johtajista listalle nousevat myös Saksan Angela Merkel ja Venäjän Vladimir Putin.

Huomionarvoista on, että poliitikkojen ohelta mainituimpien henkilöiden top 20 -listalta löytyy vain yksi nimi: ilmastoaktivisti Greta Thunberg. Listalle ei yllä ainuttakaan tutkijaa, virkamiestä tai järjestöjen tai yritysten ilmastoasiantuntijaa.

Määrällisen haun perusteella ilmastoalkuiset sanat esiintyvätkin toimituksellisen median artikkeleissa yli kaksi kertaa useammin sanojen politiikka tai poliittinen yhteydessä, kuin sanojen tutkimus, tutkija, tiede tai tieteellinen yhteydessä.

Politiikka vs. tiede/tutkimus ilmaston yhteydessä

Esimerkkejä eniten mainintoja saaneiden henkilöiden näkyvyydestä

Politiikka | Reportaasi

Sadat jonottivat New Yorkin sateessa kuuntelemaan Sanna Marinia, joka on heistä Trumpin vastakohta ja saa Suomen kuulostamaan utopialta

Kiitos pääministerin medianäkyvyyden Suomi pääsee nyt kertomaan viestiään maailmalle ja maailmalla moni haluaa kuulla.

Helsingin Sanomat, 7.3.2020

Uutiset | Politiikka

IL-erikoishaastattelu: Pääministeri Marin väläyttää uusia veroja – "SDP:llä on esittäjä tulopuolelle ratkaisuja"

18.06.2020 klo 9:23

Pääministeri Sanna Marin väläyttää uusia veroja ja kehottaa lukemaan tarkasti SDP:n vero-ohjelmia. Marin sanoo IL:n haastattelussa myös, että fossiilisten polttoaineista pitää päästä eroon.

– Luonto ei neuvottele. Fossiilisten polttoaineista irtautuminen on ilmastomuutoksen torjunnan kannalta kaikkein keskeisin kysymys, pääministeri Sanna Marin painottaa juhannushaastattelussa. MATTI MATIKAINEN

Ilta-lehti 18.6.2020

Hallitus perustaa ilmastorahaston – tarkoitus ohjata satoja miljoonia euroja erilaisiin ilmastotoimiin

Johtajajavisiikon mukaan tavoite hiilineutraaliudesta on sekä mahdollinen että mahdollisuus.

🔗 💬

Ilta-Sanomat 3.2.2020

Professori esitti nautanlihalle haittaveroa ministeritason kokouksessa – Krista Mikkonen painotti siirtymätukia viljelijöille, yrityksille ja kotitalouksille

Politiikka 24.09.2020
Katja Lamminen

Ympäristöministerin mukaan ilmastotyötä ja luonnon monimuotoisuutta heikentäviä tuki- ja ohjauksjärjestelmiä on uudelleenkehennettävä.

SANNE KATAINEN

Maaseudun Tulevaisuus 24.9.2020

Uutiset | Pääkirjoitus

Pääkirjoitus: Ohisalo uhkaa hallituserolla, jos ilmastopolitiikassa ei edetä

29.06.2020 klo 17:07

Vihreiden puheenjohtajan profiilin nosto oli odotettavissa, mutta samalla se luo hallituksen sisälle poliittista painetta, kirjoittaa Kreetta Karvala.

Ilta-lehti 29.6.2020

Presidentti Niinistö varoitti YK-puheessaan monenkeskisen yhteistyön rapautumisesta: "Kansainvälisiä sopimuksia, normeja ja periaatteita haastetaan yhä enemmän"

Presidentti Niinistö korosti YK:n yleiskokoukselle ilmastotoimien kiireellisyyttä: "Rohkeiden ja nopeiden ilmastotokejen tarve käy päivä päivältä kiireellisemmäksi."

Helsingin Sanomat, 7.3.2020

Ilmastoaktivisti Greta Thunberg: Maaailma on tuhannut kaksi vuotta reagoimatta ilmastohätätilaan

Turun Sanomat 19.8.2020

16.11.2020

Näkökulma: Trumpin kritisoiminen ei ole noloa, silmien sulkeminen on, kirjoittaa Washingtonissa työskentelevä Markus Tiittula

Markus Tiittula

Journalisti 16.11.2020

Biden liittäisi ensitöikseen Yhdysvallat takaisin Pariisiin ilmastopimukseen

ERO VOIMAAN MARRASKUUN 2020

Yhdysvallat vetäytyi ilmastopimuksesta eilen, ja vetäytyminen tulee voimaan ensi vuonna.

MTV Uutiset 15.9.2020

Kaliforniassa vieraillut Trump kehotti ottamaan mallia Suomesta – syyttää maastopaloista huonoa metsänhoitoa: "Puut vain räjähtävät"

15.09.2020 klo 10:43

Trump pitää huonoa metsänhoitoa edelleen maastopalojen syynä.

Ilta-lehti 15.9.2020

Media ja päivämäärä	Artikkeli		
YLE, 5.7.2019	Mullistava tutkimustulos: Puiden istuttaminen on tehokkaampi ja halvempi kuin mikään muu ilmastomuutoksen torjuntakeino	101 493	663
Ilta-Sanomat, 5.10.2019	Vaivihkaa tehty muutos romahdutti suomalaisen naudanlihan aiheuttamat päästöt - tutkija: "Keskusteluun kopioitu uhkia, joita täällä ei ole"	59 213	549
YLE, 24.9.2019	Pekka Juntin kolumni: Minua ei kiinnosta, miten Greta Thunberg jaksaa	54 278	0
Ilta-Sanomat, 6.3.2019	Pauli Vahtera: Maahanmuutto maksaa Suomelle 3,2 miljardia euroa vuodessa - "Viimeinen hätähuutoni suomalaisille päättäjille"	53 428	463
Helsingin Sanomat, 6.1.2019	Niukka elämä lyö maahan	48 578	950
YLE, 17.7.2017	Nälänhätä voi iskeä Suomeenkin - asiantuntijat huolissaan: maatalouden näivettyminen nakertaa omaa leipäämme	48 537	455
YLE, 29.2.2020	Murtouko megatrendi? - Maallemuutto voikin olla tulevaisuudessa suosittua	46 360	240
YLE, 22.8.2019	Maailman keuhkot palavat Amazonin alueella, kauppasopimusten jäädyttäminen voisi auttaa - Tutkija pelkää: "Koko sademetsä saatetaan menettää"	46 000	540
YLE, 1.4.2020	Pölyttäjien määrä on romahtanut - ja siitä voi tulla ihmiskunnan kohtalonkysymys	45 060	0
YLE, 11.4.2019	Ylen kannatusmittaus: Perussuomalaiset kiilasi kakkoseksi, SDP:n etumatka kutistunut	43 647	677

Media	FB	Twitter
YLE	5 730 986	155 160
Helsingin Sanomat	2 520 167	94 463
Ilta-Sanomat	2 491 552	32 603
Ilta-Sanomat	1 995 092	22 046
Maaseudun Tulevaisuus	712 975	14 987
Verkkouutiset	520 269	10 101
Suomen Uutiset	514 594	7 486
MTV.fi	426 787	4 224
Uusi Suomi	371 489	4 138
Kansan Uutiset	305 652	7 473

Ilmastoä käsittelevät verkkoartikkelit ovat olleet suosittua materiaalia myös sosiaalisessa mediassa. Yhteensä ilmastoartikkeleita on jaettu medioiden verkkosivuilta Facebookiin ja Twitteriin viimeisen neljän vuoden aikana yli 19,9 miljoonaa kertaa.

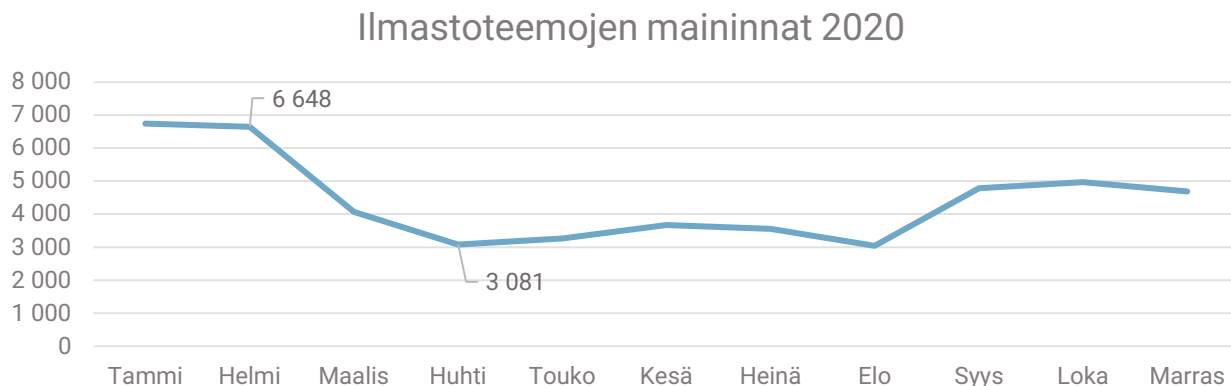
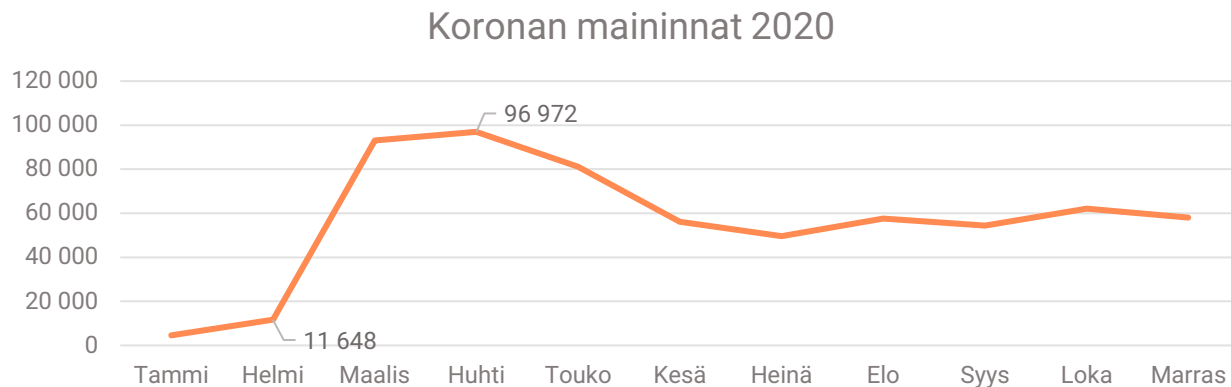
Eniten jakoja on tehty muutenkin laajan lukijakunnan tavoittavista merkittävistä valtakunnallisista verkkomedioista kuten Ylen, Helsingin Sanomien ja iltapäivälehtien sivustoilta.

Myös puoluelehtien lukijat ovat jakaneet artikkeleita sosiaaliseen mediaan erittäin aktiivisesti. Kokoomuksen Verkkouutiset, perussuomalaisten Suomen Uutiset ja vasemmistoliiton Kansan Uutiset yltävät top 10 -listalle.

Lukuihin sisältyy median verkkosivujen jakopainikkeilla tehdyt jaot Facebookiin ja Twitteriin. Esim. linkin kopioinnit eivät tilastoidu lukuihin eli jakomäärät ovat todellisuudessa tätäkin suurempia.

*Tarkastelu päättyy 30.11.2020.

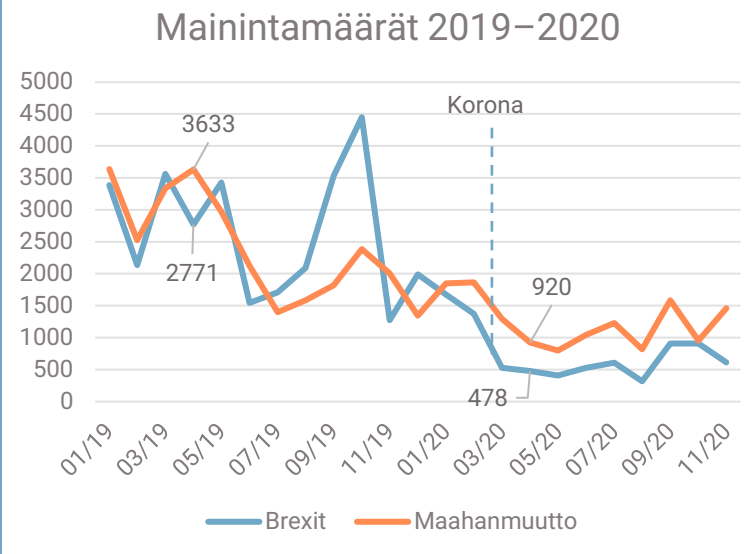
Koronavirus painoi ilmastouutisointia...

Koronavirusuutisointi ampaisi median agendalle maaliskuussa painaen ilmastouutisia alle puoleen aiemmasta volyymistä koko kevään ja kesän ajaksi. Koronapandemia oli hallitsevuudeltaan uutisaiheena hyvin poikkeuksellinen. Viikolla 12 maaliskuussa 2020, kun hallitus tiedotti valmiuslakien käyttöönotosta, korona mainittiin peräti 56 prosentissa kaikista artikkeleista, ja uutisvolyyymi säilyy korkeana vielä nytkin.

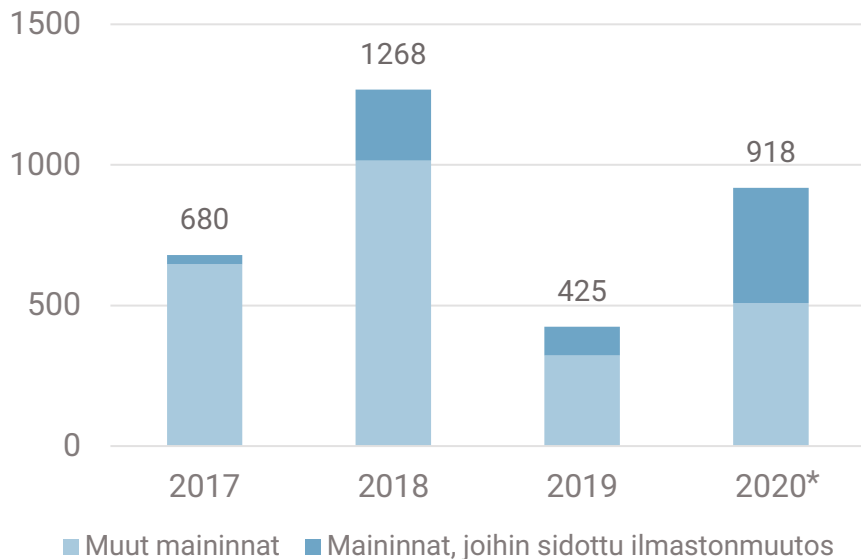
Vertaillen koronaviruksen ja ilmastoteemojen mainintoja huomionarvoista onkin koronauutisoinnin moninkertainen määrä. Enimmillään huhtikuussa mainintoja kertyi lähes 100 000, kun ilmastoteemojen kuukausittaiset maininnat kipusivat korkeimmillaan alkuvuodesta noin 6 700:aan.

... ja muitakin uutisteemoja

Median ja lukijoiden huomion keskittyminen koronavirukseen vaikutti luonnollisesti myös muihin jo pidempään agendalla olleisiin uutisteemoihin. Esimerkiksi Brexitiin liittyvää uutisointi hiljeni huomattavasti koronakevääksi ja -kesäksi. Kun huhtikuussa 2019 Brexit mainittiin noin 3600 artikkelissa, oli huhtikuussa 2020 vastaava luku noin 900. Samoin maahanmuuttokeskustelun aktiivisuus laski voimakkaasti koronakeväänä. Huhtikuussa 2020 maahanmuutto keräsi mainintoja toimituksellisessa mediassa määrällisesti alle viidenneksen huhtikuuhun 2019 verrattuna.

Artikkelit Kalifornian maastopaloista

Osuus uutisista, joissa mainitaan ilmastonmuutos

2017: 5 %

2018: 20 %

2019: 24 %

2020*: 45 %

Ilmastonmuutos liitetään uusiin aiheisiin

Kalifornian maastopalo ovat hyvä esimerkki siitä trendistä, miten ilmastonmuutosta sidotaan vuosi vuodelta enemmän aiheisiin, jotka on aiemmin nähty erillisinä ilmiöinä. Kalifornian maastopalo nousevat uutisagendalle joka vuosi, mutta osuus uutisista, jossa palot liitetään ilmastonmuutokseen ovat moninkertaistuneet viimeisen neljän vuoden aikana. Sama ilmiö on näkynyt myös Australian maastopalojen ja Amazonin metsäpalojen uutisoinnin yhteydessä. Ilmastonmuutos tunnustetaan yhä useammin vaikuttajana näihin.

*Vuoden 2020 tarkastelu päättyy 30.11.

Yle.fi, 13.9.2020

Apu.fi, 21.9.2020

